

Vastaus valtuustoaloitteeseen kaupunkilaisraatien perustamiseksi

Kaupunkirakennelautakunta 06.11.2024 § 203
8746/00.01.03/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
kaupunkisuunnittelujohtaja Ilkka Laine, puh. 044 718 5401
kansalaistoiminnan palveluiden päällikkö Kati Vähäsarja, puh. 044 718 2513
osallisuuskoordinaattori Sirkka-Liisa Piipponen, puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(a)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja KYP Jari Kyllönen

Kaupunkirakennelautakunta antaa alla olevan selostuksen mukaisen vastauksen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle kaupunkilaisraatien perustamista koskevaan valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

SDP:n valtuustoryhmä esittää valtuustoaloitteessaan 27.11.2023, että Kuopioon perustetaan kaupunkilaisraateja tukemaan päätöksentekoa kaupunkiympäristön muutoksia koskevissa asioissa.

Asukkaiden osallistuminen tärkeää

Kuten aloitteessa todetaan, kaupunkilaisten osallistuminen kaupunkiympäristön suunnitteluun on merkittävä voimavara. On tärkeää sekä ympäristön viihtyisyyden että yhteisöllisyyden kannalta, että kaupunkilaiset voivat vaikuttaa elinympäristöönsä. Osallistamisen tarve ei koske vain kaupunkiympäristöä, vaan yhtä lailla mm. kaupungin järjestämiä palveluita. Kuntalain (8.2.2019/175, 22 §) mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Osallistumismahdollisuudet kaupunkiympäristön suunnitteluun nykyisin

Kaupunkiympäristön palvelualue järjestää nykyisellään monipuolisesti erilaisia osallistumismahdollisuuksia kaupunkiympäristön kehittämiseen ja suunnitteluhankkeisiin. Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) edellyttää osallistumismahdollisuuden järjestämistä jokaisessa kaavahankkeessa tai katu- tai muun yleisen alueen suunnittelussa. Lain edellyttämän perustason lisäksi vuorovaikutuksessa käytetään joustavasti ja tarpeen mukaan erilaisia menetelmiä yleisötilaisuudesta verkkokyselyyn ja työpajoihin. Yksinkertainen asia edellyttää vähemmän vuorovaikutusta kuin monimutkainen ja mahdollisesti ristiriitainen asia. Seuraavassa on kuvattu joitakin esimerkkejä nykyisistä käytännöistä.

Kaavan valmisteluun voi jokainen, jota asia kiinnostaa, ottaa kantaa monessa vaiheessa työn aikana. Hankkeen alussa laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma, josta voi esittää mielipiteensä. Kaavan valmisteluaineisto (kaavaluonnos) asetetaan nähtäville ja esitellään yleisötilaisuudessa. Valmisteluaineistosta voi esittää mielipiteensä, ja mielipiteet otetaan huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa. Mielipiteet ja valmistelijoiden vastineet niihin käsitellään kaupunkirakennelautakunnassa samalla kun päätetään kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta. Kaavaehdotuksesta voi tehdä

muistutuksen nähtävilläoloaikana. Muistutukset ja kaavan valmistelijoiden vastineet niihin käsitellään kaupunkirakennelautakunnassa samalla kun päätetään kaavaehdotuksen lähettamisestä kaupunginhallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi.

Varsinaisten asema- ja yleiskaavojen lisäksi osallistumismahdollisuuksia järjestetään myös muissa suunnittelutöissä. Kauppatorin ja Puijonkadun suunnitteluperiaatteiden valmistelun yhteydessä järjestettiin verkkokysely, työpajoja eri sidosryhmille ja työn loppuvaiheessa esittely- ja keskustelutilaisuus suunnitelmakarttojen äärellä. Viimeistelyä vaille valmis työ on ollut jälleen verkossa kommentoitavana.

Käynnissä olevassa Kuopion seudun kestävän liikkumisen suunnitelmassa (SUMP) muodostettiin seudun kuntalaisten osallistamiseksi asukasraati.

Asukasraadin tehtäväksi hankkeella on määritetty:

- Osallistua seudullisen suunnitelman laatimiseen sovitussa työvaiheissa
- Tuoda esille paikallisia näkökulmia seudullisen suunnitelman tueksi
- Kommentoida esitettäviä ratkaisuja
- Viedä tietoa eteenpäin paikallisiin yhteisöihin

Asukasraadin työhön sisältyy neljä etätapaamista, mistä viimeinen on raadin itsearviointi. Itsearvioinnissa käydään läpi raadin toimintaa ja keskustellaan, miten raadin työskentely onnistui ja olisiko asukasraati toimiva tapa osallistaa kuntalaisia myös jatkossa muissa vastaavan tyyllisissä hankkeissa.

Asukasraatiin haettiin osallistujia avoimella haulla hankkeessa mukana olevista kunnista (Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Siilinjärvi ja Suonenjoki). Tavoitteena oli saada jokaisesta kunnasta neljä jäsentä, jotka edustaisivat mahdollisimman monipuolisesti seudun asukkaita niin ikäjakaumaltaan, liikkumistottumuksiltaan kuin myös asumisen osaltaan (kaupunginosa, kylä/taajama). Asukasraatiin saatiin yhteensä 45 hakijaa, jotka jättivät tarvittavat tausta- ja yhteystiedot. Näin ollen hakijoiden joukosta päästiin osassa kuntia valitsemaan osallistujat, millä voitiin varmistaa mahdollisimman monipuolinen raadin osallistujajoukko.

Osallistumismahdollisuuksien kehittämisestä

Kaupunkiympäristön palvelualueen näkemyksen mukaan nykyinen käytäntö, jossa osallistumismahdollisuudet ja yleisötilaisuudet järjestetään hankekohtaisesti ja tarpeen mukaan on toimiva ja joustava. Se tarjoaa kaikille kiinnostuneille mahdollisuuden vaikuttaa ajankohtaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon, ja on myös kaupungin resurssien käytön kannalta järkevää.

Vaikka nykyinen toimintatapa on toimiva, toiminnan jatkuva kehittäminen on myös tarpeen. Kaupunkiympäristön palvelualue osallistuu kaupunkitasoiseen osallisuustoimintaan ja osallisuuden kehittämiseen, josta vastaa kansalaistoiminnan palvelut. Käytössä ja kokeilussa on erilaisia toimintamalleja, jotka osin vastaavat valtuustoaloitteessa esitettyä kaupunkilaisraatia.

Maaseutualueilla (Maaninka, Juankoski, Riistavesi, Länsiranta) on parhaillaan sekä meneillään että kokeilussa toimijoiden verkosto -malli. Toimijoiden verkostot kokoavat yhteen alueiden asukkaat, kolmannen sektorin, yritykset, kaupungin toimijat ja muut organisaatiot, kuten seurakunnat. Toimijoiden verkosto -malli tavoittelee hyvinvointia ja osallisuutta alueen asukkaille, yhteen tulemistä ja kohtaamisia erilaisten ihmisten ja toimijoiden kesken, jo olemassa olevien verkostojen hyödyntämistä sekä sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittämistä. Verkostot voivat toteuttaa esim. tapahtumia, kulttuuria ja

elinvoimaisuutta alueelle sekä järjestää asukasilloja, alueen tarpeiden mukaan. Verkostojen toiminta on vapaaehtoista osallistumista ja tekoja alueen ja yhteisön hyväksi.

Suunnittelussa olevan kaupunkitasoisen osallisuusmallin lähtökohtana on dialogisuus, jonka tarve nousee esille ilmiöistä, hyvinvointitiedosta ja positiivisen erityiskohtelun tarpeesta tietyille alueelle. Alueen asukkaat, yritykset, yhdistykset, alueen luottamushenkilöt ja kaupungin työntekijät ratkovat yhdessä ongelmia sekä suunnittelevat toimintaa. Dialogista mallia on pilotoitu Saaristokaupungissa keväällä 2024. Aloitteessa ehdotettu kaupunkilaisraati muistuttaa monitoimijaista dialogiryhmää pienoiskoossa.

Kaupunkiympäristön palvelualue katsoo, että edellä mainitut kehitteillä ja kokeilussa olevat osallisuuden toimintamallit vastaavat palvelualueen tarpeisiin ja vastaavat todennäköisesti myös valtuustoaloitteen taustalla oleviin kaupunkilaisten tarpeisiin. Valtuustoaloitteessa esitettyjen kaupunkilaisraatien perustamisen sijasta on parempi keskittyä näihin jo käytössä ja kokeilussa oleviin kaupungin yhteisiin osallistamisen toimintamalleihin.

Vaikutusten arviointi

-

Liitteet

8764/2023 Valtuustoaloite kaupunkilaisraatien perustamiseksi